

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. במשאל מקום לחבירו להגדיש גדיש והגדיש והטמין שאין משלם אלא דמי גדיש בלבד.....2
- ב. להגדיש חמין והגדיש שעורין ושעורין חמין חמין וחופן בשעורין ושעורין וחופן בחטים שאינו משלם אלא דמי שעורין בלבד.....2
- ג. הנותן דינר זהב לאשה ואמר לה הזהרי בו של כסף הוא הזיקתו משלמת דינר זהב משום דאמר לה מאי הוה ליך גביה דאזקתיה.....3
- ד. פשעה בו משלמת של כסף דאמרה ליה נטירותא דכספא קבילי עלי נטירותא דדהבא לא קבילי עלי.....4
- ה. עשו תקנת נגזל באשו.....5
- ו. עשו תקנת נגזל במסור או לא ... אליבא דמ"ד דיינינן דינא דגרמי ... תיקו.....5
- ז. גברא דבטש בכספתא דחבריה שדייה בנהרא אתא מריה ואמר הכי והכי הוה לי בגוה 6
- ח. דקא טעין מרגניתא מאי מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא או לא תיקו.....7
- ט. חמסן יהיב דמי גזלן לא יהיב דמי.....8
- י. תלוה וזבין זביניה זביני ... דאמר רוצה אני.....11
- יא. גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב.....14
- יב. גמל שהיה טעון פשתן ועבר ברשות הרבים ונכנס פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל גמל חייב.....14
- יג. הניח חנוני נרו מבחוץ החנוני חייב.....15
- יד. נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה.....16
- טו. נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי.....17
- הדרן עלך חנונס.....18
- א. תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה.....19
- ב. אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה.....19
- ג. הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה.....20

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ד. יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב 20

דף סב.

א. במשאיל מקום לחבירו להגדיש גדיש והגדיש והטמין שאינו משלם אלא דמי גדיש בלבד

המשאיל¹ לחבירו מקום בשדהו להעמיד שם גדיש, והדליק המשאיל בשלו, ונשרף הגדיש פטור על הטמון בו². ולי"א³ שהזכר לעיל דף סא: דוקא בשכלו חציו כגון שהיה גדר שנפלה לאחור שהדליק.

ב. להגדיש חטין והגדיש שעורין והגדיש חטין חטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחטים שאינו משלם אלא דמי שעורין בלבד

¹ שו"ע ונו"כ תיח ד

² ובסמ"ע כתב דקמ"ל דאפילו לדעת הר"ף והרמב"ם בנתן לו רשות להכניס שורו או כליו לא קיבל עליו שמירה שלא יזוק, הו"א דכאן מודים משום שהדליק בידים, קמ"ל. ובפרישה כתב לאידך גיסא, דאפילו לדעת הר"י והרא"ש דבנתנית רשות קיבל עליו שמירה, קמ"ל שלא קיבל עליו אלא שמירת הגדיש ולא הטמון בו. ובש"מ בשם הר"מ מסרקסטה כתב שאפילו קיבל עליו בפירוש שמירה פטור, שלא קיבל עליו שמירת הכלים. ולפי"ז אם ידע שיש שם כלים טמונים אפשר שבאמת חייב על הטמון, ולא מדין אש, אלא מדין שומרים. והמאירי כתב וז"ל, המשאיל מקום לחבירו להגדיש, והלך המשאיל והדליק את הגדיש, אעפ"י שמכיון שהשאיל נעשה כמדליק בשל חבירו, פטור על הכלים אף באותם שדרכם להטמין, ע"כ. וצריך לומר שאין כוונתו שהדליק בגדיש ממש, אלא שהשאיל לו שדהו להגדיש שם, ולמעשה יש לו רשות להגדיש בכל מקום שירצה, והוי ס"ד שכל השדה כשל חבירו דמי, קמ"ל שבמקום שלא הגדיש אין זה בתוך של חבירו, ומ"מ ע"כ צריך לומר דאירי בכלו חציו. וצ"ע.

³ שו"ע שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שינה המגדיש⁴ ממה שנתן לו המשאיל רשות כגון שנתן לו רשות להגדיש חטים והגדיש שעורים, לעולם אינו משלם אלא הפחות בשווי, מה שנתן לו רשות להגדיש או ממה שהגדיש⁵, ופטור אף על הכלים הממונים בו.

נתן לו רשות להגדיש שעורין והגדיש שעורין וחיפן בחטין משלם דמי שעורין⁶, שהרי לא נתן לו רשות לחטין, הגדיש חטין וחיפן בשעורין, כ"ש שאינו משלם אלא דמי שעורין, שהרי גם הגלוי הוא שעורין.

נתן לו רשות להגדיש חטין והגדיש חטין וחיפן בשעורין משלם דמי שעורין, שהרי הגלוי הוא שעורין, הגדיש שעורין וחיפן בחטין משלם דמי חטין, שהרי הגלוי שנתן לו רשות על כך הוא חטים.

ג. הנותן דינר זהב לאשה ואמר לה הזהרי בו של כסף הוא הזיקתו משלמת דינר זהב משום דאמר לה מאי הוה לין גביה דאזקתיה

המזיק כלי וסבור⁷ שהוא של כסף ונמצא שהוא של זהב, חייב לשלם כפי שוויה⁸, וכן אם היה כלי יקר, אף על פי שלא ידע המזיק ערכה האמיתי, משלם כל ערכו⁹, אבל אם באמת אינו יקר, אלא שהניזק שאלו מעכו"ם

⁴ שו"ע ונו"כ שם טו

⁵ שאינו משלם יותר ממה שהזיק, ואפילו על הכלים הממונים בו אינו משלם אלא כשווי שעורין, אף על פי שנתן לו רשות על חטים, וכן אם נתן לו רשות להגדיש שעורין והגדיש חטים, אינו משלם אלא שעורים, שהרי לא נתן לו רשות על חטים, ואף על גב דבעלמא אינו פטור במה שחשב שהוא של שעורין, והרי גם כאן חיובו מדין מזיק הוא ולא מדין שומרים, כתבו הראשונים שלגבי חטים שלא נתן לו רשות הו"ל כחצר המזיק. ופשוט דגם זה איירי באופן שפטור על המזון, אבל במקום שהחייב, כגון שהדליק בשל חבירו, כתבו התוס' שלעולם משלם מה שהזיק, ואפשר דאפילו במקום דלא כלו חציו.

⁶ בערוה"ש כתב דבחטין ושעורין לא שייך פטור ממון, דתבואה בתבואה לא מיקרי ממון, אא"כ כיסה התבואה בכלי או בכגד.

⁷ שו"ע ונו"כ רצא ד

⁸ דאמר ליה מאי הוה לך גביה דאזיקתיה.

⁹ ש"ך סימן עב סק"מ וט"ז שם, ומטעם הנ"ל, ויש לעיין אם זה נאמר רק באדם המזיק או גם בשאר אבות נזיקין, ולא דמי לשומרים דשייך ביה סברא שלא קיבל עליו שמירה אלא לפי מה שנראה לו, אבל בנזקין וכי ידע בשעה שחפר בור או הדליק אש מה יזוק בו, וכן נראה בגמרא דמדמי ארנקי בגדיש לההיא דכספתא, וצ"ע. פתחי חושן חלקו פרק י הערה מא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שמעליל עליו ותובע ממנו הרבה, יש אומרים¹⁰ שאינו משלם כי אם ערכו, וי"א¹¹ שאם נתכוין להזיק חייב לשלם גם מה שהעכו"ם מעליל עליו.

ד. פשעה בו משלמת של כסף דאמרה ליה נטירותא דכספא קבילי עלי נטירותא דדהבא לא קבילי עלי

אין השומר¹² משלם אלא שווי החפץ שקיבל עליו לשמור¹³, שאם נתן לו דינר זהב ואמר לו שהוא של כסף, אפילו פשע אינו משלם אלא שווי דינר כסף¹⁴, ויש אומרים¹⁵ דה"ה כשמסר לו סתם, או שמחמת ערך סמוי שוה יותר ממה שנראה לעין, אם אין דרך הפץ כזה להיות שוה הרבה, אינו משלם אלא שווי לפי ראות העין, ויש אומרים שאם ההפסד שהגיע למפקיד הוא פחות משווי, אינו משלם אלא מה שהפסיד.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שעה ט מדברי הרא"ש, וכ"כ הש"ך סימן עב סק"מ (עי' בשו"ע שם סעיף ח), וכן משמע בט"ז שם (ובט"ז אה"ע סי' נ סק"ה הוכיח כן גם מדברי הטור שם). ובקצה"ח סימן רצא סק"ד כתב בשם שו"ת גאוני בתראי סימן נט שחייב לשלם כל מה שהעליל העכו"ם מדינא דגרמי.

¹¹ פת"ש סימן שעה סק"ח בשם הדגומ"ר עפ"י דברי הרא"ש הנ"ל (ולפי דברי הקצה"ח דלעיל בדעת התוס' שאינו אלא גורם לממון, נראה שגם בזה פטור), ובקצה"ח כתב שם בשם הש"ך בסימן עב שאפי' כשנתכוין להזיק אינו משלם העלילה, וכ"כ בדברי חיים דיני נזקי ממון סימן ג בשם הש"ך שם סק"מ (ומדברי הסמ"ע שם ס"ק כח מדייק שחייב בכל העלילה), ולכאורה לא מוכח מדברי הש"ך דאירי בכונה, שהרי ציין להך דתשובת הרא"ש. והד"ח הקשה למה היא חייב יותר משווי, הרי קי"ל גורם לממון לאו כממון דמי, וגם מדינא דגרמי אין לחייבו, כמ"ש הש"ך גבי חמץ שעבר עליו הפסד דכל שנוף הדבר אינו שוה אינו בתורת גרמי, ואפילו להרמב"ן שמחייב בשורף חמץ, היינו משום שמצד הדין חייב הגזלן לשלם לנגזל וזה גרם לו להתחייב מדינא, אבל בעלילה למה ישלם, ותירץ עפ"י דברי הפוסקים גבי שף מטבע שאם פתחו משלם גם הפסד הצורה, אף על פי שאינו אלא גרמא (עי' פרק ג), ה"נ כיון שחייב לשלם שווי מדינא משלם גם העלילה, ועוד תירץ דשאני שורף חמץ שהגזלן חייב בעצם לשלם, אלא שיכול להפטר בהרי שלך לפניך וזה גרם שלא יוכל להפטר, וכיון שנוף החמץ אינו שוה פטור, משא"כ הכא שהמזיק גרם לכל העלילה, עיין שם.

¹² שו"ע ונו"כ שם

¹³ בחידושי רעק"א (סימן רצא סעיף כז) כתב בשם החיד"א בשם הגדולים (וכונתו לספר חסדי אבות על מסכת אבות [ריש פרק ה] שנדפס במהדורות ראשונות עם השם הגדולים) שאם מסר לו דינר של כסף והתנה עמו שאם יאבד יפרע לו של זהב, ונאבד, חייב לשלם של זהב. ורעק"א סיים שאינו פשוט, ויותר נוטה לפטור, ונראה כונתו שאין השומר יכול להתחייב יותר ממה שהוא חייב, אבל בקנין משמע דמועיל, ואפשר שהוא אסמכתא, וצריך קנין המועיל לבטל דין אסמכתא, ובדרכ"ת (סימן קסא ס"ק מז) כתב בשם מרבה תורה שהביא דברי החיד"א וכתב שהוא ריבית דאורייתא, וצ"ע.

¹⁴ ואינו יכול לומר אילו ידעתי שהוא של זהב לא הייתי מקבל כלל לשמור, ויהא קבלת שמירה בטעות, ומדברי התוס' (בפ' הכונס דף סב ע"א ד"ה מו) משמע שיש מקום לקפידא כזו. ובערך ש"י כתב דשאני בשל כסף ושל זהב שטירחת השמירה שוה.

¹⁵ פתחי חושן חלק ג פרק ח יז ובהערה נג בדעת הש"ך והקצה"ח ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ה. עשו תקנת נגזל באשו

כבר התבאר לעיל דף מו. שכשידוע שהזיק ואין ידוע כמה הנזק, אפילו טוען הנזיק ברי שיודע כמה הנזק, והמוזיק אינו יודע, אינו יכול להשביעו¹⁶, במה דברים אמורים בנזקי שור¹⁷, אבל בנזקי אש¹⁸, תיקנו חז"ל¹⁹ כשם שתיקנו בנגזל, שיהא הנזיק נאמן בשבועה לומר שכך וכך נזק ונוטל, ובלבד שטוען על דברים שהוא אמור בהם שהם שלו או שהפקידו אצלו, ויש אומרים²⁰ שאפילו טוען המוזיק ברי שלא הזיק כל כך נשבע הנזיק ונוטל.

ו. עשו תקנת נגזל במסור או לא ... אליבא דמ"ד דיינינו

דינא דגרמי ... תיקו

המוסר שגרם הפסד ממון ישראל²¹, אף על פי שלא עשה מעשה בידים, אלא הראה או אמר לאנס ישראל או עכו"ם על ממון ישראל ולקחו האנס, הייב לשלם מה שהפסידו, והוא מדינא דגרמי.

¹⁶ שו"ע ונו"כ ת א, ולא אמרינן ברי ושמא ברי עדיף, כיון דלא הו"ל לנזיק לידע

¹⁷ ובנזקי שור לכו"ע לא עשו תקנת נגזל, וכמ"ש בש"מ בפ' הכונס בשם הר"פ, ומת'ין בזה הא דשור שנגח את הפרה דלעיל, שלא עשו תקנת נגזל אלא בנזקי גופו דומיא דנגזל, ואש הוי כגופו משום דאשו משום חציו (ויש לעיין בכלו לו חציו), ולפי"ז מסתבר דה"ה בנזקי בור לא עשו תקנת נגזל.

¹⁸ שו"ע ונו"כ תיה יג

¹⁹ והוא מ"ש בגמרא שעשו תקנת נגזל באשו, והיינו כשם שעשו תקנה בנגזל שיהא נשבע ונוטל מה שיטעון שגזל ממנו, כמבואר בסימן צ סעיף א. וכתב בערוה"ש שאם יש עדים משלם אף יותר ממה שהוא אמוד, ואינו יכול לומר לא אמדתי שיש בו כ"ב, משום דאמרינן מאי הוה לך דאזיקתיה, ועפ"ז כתב שבמזיק בשונג אף כשיש עדים אינו משלם אלא כפי האומד, וצ"ע.

²⁰ סמ"ע וש"ך שם בשם המ"מ (עי' פרק יא הערה טו), והש"ך הכריע כדיעה שניה שבמ"מ שאם המבעיר טוען ברי נשבע ונפטר, וכתב הש"ך שכן דעת המהרש"ל וכן מוכח ברא"ש, וכן דייק הש"ך בסימן שפח סק"א מדברי השו"ע, ודוקא בגזלן לא מהני טענת ברי, וכן במוסר דדמיא לגזלן.

²¹ שו"ע ונו"כ שפח ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

המוסר חבירו והנמסר טוען²² כך וכך הפסדתני והמוסר מכחישו בברי, ה"ז ספק אם עשו בזה תקנת נגזל שיהא הנמסר נשבע ונוטל²³, וי"א²⁴ שאם גם המוסר אינו יודע כמה הפסידו יש בו תקנת נגזל, וכן הדין בכל נזק דגרמי²⁵, אבל במוסר שנשא ונתן ביד, לכו"ע²⁶ יש בו תקנת נגזל, ויש אומרים²⁷ דה"ה במוסר גופו לתפיסה.

ז. גברא דנטש בכספתא דחבריה שדייה בנהרא אתא מריה ואמר הכי והכי הוה לי בגוה

וכן הדין²⁸ באדם המזיק²⁹ ואין ידוע גודל הנזק, נשבע הניזק כמה הזיקו ונוטל³⁰, ואם ידע המזיק שהיו זהובים בכיס שהזיק, אבל אינו יודע כמה היו,

²² שו"ע ונו"כ שם ז

²³ והוא איבעיא דלא איפשימא בגמרא, ונחלקו הפוסקים אם מהני תפיסה בספיקא דדינא שלדעת המחבר מהני ולדעת הרמ"א לא מהני. וכתב הרמ"א דוקא כשמחולקים בסכום הנזק, אבל אם ברור שהזוקק להתפשר עם השר בכך וכך אלא שהמוסר טוען שמא לא משום המסירה היה, או שהיה יכול להתפשר בפחות, לכו"ע יש בזה תקנת נגזל, ונשבע הנמסר ונוטל.

²⁴ שו"ע שם, והוא שיטת ר"ת שבזה לא איבעיא בגמרא כי אם כשהמוסר מכחישו. ודעת רוב הפוסקים כשיטת ר"ת. ועי' ש"ך שם וכן בסימן שפו סק"י בדין מחויב שבועה ואינו יכול לישבע בנזקי מוסר וגרמי.

²⁵ בן משמע מדברי הפוסקים, והיינו שבטוען ברי ה"ז ספק, ובאינו יודע, דעת ר"ת שעשו תקנת נגזל. ועי' קצה"ח כאן ובש"ך סימן שפו ס"ק מו.

²⁶ בשו"ע כתב שהספק הוא כשהראה מעצמו או שנשא ונתן באונס, ותמה הש"ך שבנשא ונתן ביד ה"ז מזיק בידים, ואם אנוס הוא בודאי פטור. ועי' ערוה"ש מ"ש ליישב דברי השו"ע, ומ"מ בנשא ונתן ביד שלא באונס פשוט שעשו תקנת נגזל, דהוי מזיק ממש. והש"ך ס"ק לב הביא בשם היש"ש שאם העמיד העכו"ם על ממון חבירו הוי כמוסר בידים ונשבע שנמסר ונוטל. ותמה הש"ך דכל שלא נשא ונתן ביד אינו אלא גרמי.
²⁷ רמ"א שם, דהוי כמזיק בידים, עי' שו"ת מהר"ם מלובלין.

²⁸ שו"ע ונו"כ שפח א

²⁹ בש"ך סימן שפח סק"ב הביא דברי ראבי"ה שגם במפסיד בפשיעה עשו תקנת נגזל, והיש"ש כתב שלא עשו תקנה אלא במזיק בידים בכונה דומיא דגזל, אבל בשוגג, וכ"ש שלא בידים אלא בפשיעה לא עשו תקנה והש"ך פירש דברי הראבי"ה דאיירי במזיק בידים בפשיעה, כגון שזרקו לארץ ונתנגלגל ונפל לים ומפרש דבכה"ג איירי בגמרא בההוא דנטש בכספתא, אבל במזיק בשוגג מודה לדברי המהרש"ל שלא עשו בו תקנה.
³⁰ ובדברים שהוא אמוד בהם וכו', וכמו שנתבאר לעיל גבי אש. ובב"י סימן עה מחודש בו כתב בשם הריטב"א בתשובה שאם הניזק אינו יודע כמה הזיקו, אינו יכול להשביעו ואין עליו אלא הרם סתם, ובשו"ת הרשד"ם חו"מ סימן רצב דייק מכאן שלא עשו תקנת נגזל באדם המזיק, וצ"ע מנא ליה, דאפשר שהריטב"א איירי בנזקי ממון, ועוד מה שייך שבועה מכה תקנת נגזל כשהניזק עצמו אינו יודע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

והניזק אומר כך וכך היו בו, והוא אמוד בכך, יש אומרים³¹ שנוטל בלא שבועה, ויש אומרים³² שצריך לישבע.

גם בחובל בחבירו³³ עשו תקנת נגזל, ולכן אם ראו אדם נכנס לרשות חבירו ויצא חבול, זה אומר שחבל בו וזה אומר לא חבלתי, ה"ז נשבע ונוטל. ויש אומרים³⁴ שאם יש אומדנא דמוכח שחבל בו, כגון שהיו מריבים זה עם זה ונמצא חבול במקום שאינו יכול לחבול בעצמו, ולא היה אחר עמו, ה"ז נוטל בלא שבועה.

ח. דקא טעין מרגניתא מאי מי מנחי אינשי מרגניתא

בנספתא או לא תיקו

טעין הניזק³⁵ שהיו בכיס דברים שאין דרך להניח שם, כגון מרגליות בסל³⁶, ה"ז ספק אם הוא בכלל התקנה³⁷, ויש אומרים³⁸ שאפילו יש עדים שהיו בו, אם הוא דבר שאין דרך להניח ה"ז בכלל הספק³⁹.

³¹ שו"ע שם, שהרי נתחייב שבועת מודה במקצת, ומתוך שאינו יכול לישבע משלם. משא"כ ברישא כשהניזק טוען זהובים היו בו והמוזיק אומר שמא סיגים או עפר היו בו, הו"ל כטוענו חטים והודה בשעורים שאין כאן חיוב שבועה.

³² רמ"א שם, וסיים שכן עיקר, ומעמו דכיון דלא הו"ל לידע לא אמרינן מתוך שאיל"מ, והש"ך הכריע כדעת השו"ע, עיין שם, ועיי' שו"ע סימן צ סעיף י ובנו"כ שם ובסימן רחצ ובנו"כ ובכנה"ג שם.

³³ שו"ע ונו"כ צ טז

³⁴ שו"ע שם, ועיי"ש כמה פרטים בזה. ובשו"ת שבות יעקב הקשה הא קיי"ל בסימן תח סעיף ב שאין מוציאים ממון אפי' עפ"י אומדנא דמוכח, ותירץ דקנס הוא שקנסו חכמים בנחבל (עיי' שער משפט שם סק"י), ואין לנו בו אלא חידוש, ולפי"ז אין לנו ללמוד מכאן לשאר נזיקין, אמנם בערוה"ש סימן ל סעיף יז משמע שזהו חלק מתקנת נגזל ונחבל, ולפי"ז אפשר שגם במוזיק ואש אם יש אומדנא דמוכח נוטל בלא שבועה, אבל לא מסתבר כן, דרך בהא דנשבע ונוטל הוא תקנת נגזל. ומ"מ משמע מדברי השו"ע בסימן ל סעיף יד בשם יש מי שאומר שידעה בלא ראייה הוי עדות, ואה"נ שבכל דיני ממונות באומדנא דמוכח כה"ג הוי עדות ומוציאים ממון על פיהם בלא שבועה, ועיי' בחפ"ז חיים ח"א כלל ז סעיף י ויג ובח"ב כלל ו סעיף ט ובבאר מים חיים שם, ונראה מדבריו שרק לבי"ד הותר לפעמים לסמוך על דברים הניכרים להוציא ממון או להכותו, אבל היחיד בכל אופן אסור, ועיי"ש מ"ש בהך דמר זוטרא חסידא שהכה למי שנחשד שהוא גנב.

³⁵ שו"ע ונו"כ שפח א

³⁶ כתב הרמ"א דארנקי בשק בשבת ויו"ט מיקרי דרכו בכך, והש"ך כתב בשם המהרש"ל דמרגלית בשק פשיטא שאינו נאמן, ולא מיבעיא אלא בארגז שמניחים בו כספים וטוען שהיו בו מרגליות.

³⁷ והוא בעיא דלא איפשיטא בגמרא, ודינו ככל ספיקא דדינא, והמחבר לשיטתו שאם תפס אין מוציאים מידו, והרמ"א סובר כדעת הרא"ש שבספיקא דדינא אין מועיל תפיסה, ועיי' בש"ך וקצה"ח ופת"ש שם בדין תפיסה בעדים.

³⁸ רמ"א שם.

³⁹ כיון שגם הניזק פשע במה שהניח בו דברים אלה, ואף על גב דאמרינן מאי הו"ל גביה דאזיקתיה, מ"מ כיון שגם הניזק פשע יש לומר דלא הו"ל לאסוקי אדעתיה שיש שם דברים אלה. וצ"ע דלא יהא אלא שונג או אפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מי שביקש משכנו שיכנס מדי פעם לביתו לבדוק אם אין תקלות, מכיון שעוזב ביתו לכמה שבועות ולאחר שבדק ומצא שהמקרה ריק נתק השכן את הזרם, ולא בדק בתוך המקפא (פריזר), לאחר כמה בדק ומצא עוף בתוך המקפא שהתקלקל וזרקו לאשפה, וכאשר חזר בעל הבית טוען שבכונה השאיר העוף במקרה שהחביא שם סכום גדול של שטרי כסף. פטור על הכסף⁴⁰, ועל העוף פטור מדין גרמא.

ט. חמסן יהיב דמי גזלן לא יהיב דמי

איזהו גזלן⁴¹, הלוקח ממון חבירו בחזקה, כגון שחטף מידו מטלטלים, או שנכנס לרשות חבירו שלא ברצון הבעלים ונטל משם כלים, או שתקף בעבדו או בבהמתו או בכליו ונשתמש בהם, או שירד לשדה חבירו ואכל פירותיה⁴², וכל כיוצא בזה.

החמסנים פסולים מדרבנן לעדות⁴³, אך אינם פסולים מן התורה⁴⁴.

אנו, והרי אדם מועד לעולם, ובדוחק אפשר דמאי לישן ששיבר כלים, שאם פשע המניח פטור. ובאולם המשפט כתב דאירי שהזיק שלא בכונה אלא בדרך פשיעה, עיין שם, וצ"ע והש"ך הכריע כדעת המחבר, ושכן דעת כמה ראשונים, דדוקא כשאין עדים ה"ז ספק אם יש בו תקנה לישבע וליטול, אבל כשיש עדים חייב לשלם כל מה שהפסידו, עיין שם, ועי' נה"מ סי' רצ"א סק"י.

⁴⁰ ויש לדון אם יש מקום לחייב השכן מדין שומר שפשע במה שלא בדק בתא ההקפאה, ונראה שמכיון שלא ידע שיש שם עוף הרי לא קיבל שמירה על זה, ופטור אפילו מפשיעה, כמ"ש בסימן רצ"א סעיף ד, ומדין אדם המזיק במה שזרק את העוף עם שטרי הכסף לאשפה, לכאורה יש לחייבו מטעם מאי הוי לך דאזיקתיה, אמנם לדעת הש"ך בסימן שפ"ח סק"ד שמדייק מדברי השו"ע שם שאם פשע הניזק, אפילו ידוע עפ"י עדים שהיה שם דבר הניזק פטור, א"כ אין לחייבו, שהרי גם בנ"ד פשע הניזק שהניח שטרי כסף במקום שאין דרך להניח, ולא דמי לשל כסף ונמצא של זהב שחייב מטעם מאי הוה לך דאזיקתיה, דשאני התם שלא פשע בעה"ב במה שלא אמר לו השווי האמיתי (עי' דיני פקדון פרק ח סעיף יז), ועכ"פ מכח קים לי יכול לפטור עצמו.

ועל העוף עצמו נראה ג"כ שאין לחייבו, שלאחר שכבר נסרה שוב אינו שוה כלום, ועל עצם ניתוק הזרם, כבר כתבתי בפרק ג הערה שאינו אלא גרמא כסוף חמה לבא, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק י הערה פ"א

⁴¹ שו"ע ונו"כ שנט"ז

⁴² שו"ע ונו"כ שלז יח על פי הסמ"ע שם לח

⁴³ והא דנקט הרמב"ם בלשוננו גזל מדבריהם הוא, כי מהתורה אינו בגדר איסור גזל עד שיצטרך להשיב כדכתיב והשיב את הגזילה, רק הוא לאו מיוחד בפני עצמו שעובר עליו, אבל אם קנה הכלי אין מחויב להחזיר ולא נתקן התורה להישבון, והרי זה כמו שארי לאוין, אבל חכמים עשוהו מדבריהם כגזל, ואם כן כופין אותו להחזיר הכלי שחמד כדין גזלן וכל תורת דין גזילה עליו, ולכך הואיל וחכמים קבעוהו שיהיה בכלל גזילה פסלוהו להעובר והומד כדין גזלן אף דבלי דמי משמע להו בלאו דלא תחמוד וכו', ואתי שפיר גזל מדבריהם ולא קשה מדי, ודברי הסמ"ע וכס"מ צריך עיון. תומים יג שם.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ לד יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואיזהו החמסן זהו הכופה את חבירו למכור לו⁴⁵ את שלו ונותן לו דמיו, ה"ז חמס ואסור, אבל אין לו דין גזלן⁴⁶, ומ"מ עובר משום לא תחמוד⁴⁷, אף אם אינו כופהו אלא משדלו ומפציר בו עד שימכור לו החפץ⁴⁸, ואפילו במחשבה בלבד, שחושב איך יקנה חפץ שביד חבירו עובר משום לא תתאוה, הרי שהמתאוה עובר בלאו אחר, והקונה דבר שהתאוה בהפציר שהפציר בבעלים עובר בשני לאוין, ואם גזלו עובר בג' לאוין.

וכל החומד עבדו או אמתו או ביתו וכליו של חבירו בין איש בין אשה ואפילו של חרש שוטה וקטן או כל דבר שאפשר לו לקנות ממנו והוא אינו רוצה למכרו והכביד עליו ברעים או הפציר בו בדברי תחנונים עד שהוא בוש להשיב פניו כיון שלקחו ממנו⁴⁹. אף על פי שנתן לו דמים רבים הרי זה

⁴⁵ ראיתי מי שכתב שה"ה הכופה את חבירו לקנות ממנו, יש בזה משום איסור חמס, ונראין דבריו, ויש להזהר בזה, שלפעמים מביאים את האדם במצב שאינו יכול לסרב, ולכאורה גם זה מעין כפיה, ומצוי הדבר אצל מחברים השולחים ספר ע"י הדואר (וגם מטריחים לפעמים את המקבל לילך לבית הדואר לקבל את הספר), ומפני סיבות שונות אינו יכול לסרב, ועכ"פ רצוי לכתוב שאין התשלום חובה פתחי חושן חלק ה פרק א הערה כו.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שנט א

⁴⁷ ע"י סמ"ע ס"ק יד ובסימן לד ס"ק לב. ובבית שמואל אהע"ז סימן כח סק"ב, ובקובץ שיעורים פ' הכונס מחלק שאם נתן דמים ואח"כ לקח החפץ אינו עובר בלא תגזול, אבל אם לקח קודם החפץ עובר, עיין שם, וע"י להלן מדברי המחנ"א. ובשו"ע כאן סתם וכתב הכופה את חבירו, ובסימן לד סעיף יג כתב החמסנים והם הלוקחים קרקע או מטלטלין שלא מרצון הבעלים. ובגמרא (ב"ק דף סב ע"א) מקשה אי דיהיב דמי חמסן קרית ליה והא אמר רב הונא תלויה וזבין זביני זבינא, לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני, ומשמע דכל שהמקח קיים מדין תלויה וזבין, אין בו איסור חמס, וכיון דקיי"ל בסימן רה סעיף א דתלויה וזבין המקח קיים, ע"כ צריך לומר דהכא איירי באופן שאין המקח קיים, וכן משמע בגמרא (ב"ק דף סז ע"א ודף קיד ע"א) בהא דהגב והאנס שהקדישו. ופירש"י אנס היינו דיהיב דמי (ובש"מ בשם הרא"ש כתב דחמס לא דוקא נקט משום דתלויה וזבין וזבינא זבינא, אבל מדברי הפוסקים לא משמע כן) ומשמע שאין החפץ שלו. וכן בקידושין (דף נב ע"א) קידשה בגזל ובחמס וכו', ומשמע שמדינא אין החפץ שלו (ע"י נה"מ בסימן רה סק"א שדן בדברי הב"י במ"ש דלא בעינן דוקא שיאמר רוצה אני, והאריך שם לחלק בין אונסו באונס גוף או ממון עד שימכור לו, לבין תפס החפץ בעל כרחו ונתן לו דמיו, וע"י במקנה בקו"א להלכות קידושין סימן כח ד"ה או בחמס).

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שנט י

⁴⁹ הרמב"ם אינו מחלק בין אם המוכר אמר רוצה אני או לא אמר רוצה אני, ובפ"י ממכירה ה"א גבי תלויה וזבין וזבינא זבינא ג"כ לא הזכיר כלל דצריך שיאמר רוצה אני, וכן כתב הרב המניד פ"ד מאישות ה"א דבכל ענין המקח קיים. ובלחם משנה פ"י ממכירה ה"א תמה, הא בבבא קמא בפרק הכונס ס"ב ע"א, מוקמי להא דתלויה וזבין דוקא באמר רוצה אני, ועי"ש במה שהביא בשם הב"י (ח"מ סי' ר"ה אות א'), ועיין לחם משנה פ"ד מאישות ה"א באריכות, עכ"פ לדעת הרמב"ם עובר בלאו זה בכל ענין והמקח קיים מנ"ח שם אות ב ויתבאר עוד להלן בעזרה"ת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

עובר בלא תעשה⁵⁰ שנאמר (שמות כ פסוק יד) לא תחמוד ולמרות שאם הכריח את חבירו למוכרו נקרא חמסן⁵¹ אין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה. וי"א⁵² שאפילו עשה בו מעשה אינו חייב מלקות, לפי שהוא דבר שניתן להשבון, שהרי אפילו אנסו ממנו להשבון ניתן⁵³. ומכל מקום הרי הוא בעובר על מצות מלך יתעלה, וכמה שלוחים יש למלך יתעלה ליטול נקמתנו ממנו⁵⁴.

וכן החומד לקחת⁵⁵ כל חפץ והוא איש נכבד, שאם יבקש דבר מה מחמת כבודו ימלאו מבוקשו אסור לשאול מעם רעהו למכור לו או לתת לו דבר מה בלתי אם ידע כי נתון יתן לו בנפש חפצה ולא ירע לבבו בתתו לו.

ולפיכך אסור לעשות תחבולה לקחת לנו מה שהוא לזולתנו מאחינו, ואפילו יתן לנו במתנה, כגון להפציר בחבירו שיתן לו דבר מאכל או כל כיו"ב כשבעצם אינו רוצה ליתן⁵⁶.

⁵⁰ הראב"ד כאן השיג על הרמב"ם וזה לשונו, א"א ולא אמר רוצה אני, עכ"ל, ודעתו כפשטא דסוגיא בבבא קמא פרק הכונס ס"ב ע"א דדוקא בלא אמר רוצה אני ואין המקח קיים אז עובר בלאו, אבל אם אמר רוצה אני על זה סובר רב הונא דזביניה זבינא ואינו חמסן ואינו עובר בלאו. מנ"ח שם אות ב

⁵¹ ב"ש אבהע"ז ב"י כח ס"ק ב דבאיסור חמס עובר בלא תחמוד אמנם עכ"פ אין פסול לעדות מדאורייתא דלא תחמוד משמע לאינשי בלא דמי שהושבים שאם נותן דמים אינו עובר אבל מדרבנן פסול וכמש"כ בשו"ע חו"מ סי' לד ס"ק יג מובא להלן ועיי"ש בסמ"ע ס"ק לב דס"ל דאינו עובר על לא תחמוד אם נתן דמים וכן הוא דעת תוס' בב"מ ה' ע"ב ד"ה בלא דמי אבל בב"ש הנ"ל השיג עליו ודעת הרמב"ם והשו"ע הנ"ל להדיא דעובר אף בנתן דמים

⁵² בראב"ד השיג על דברי הרמב"ם לא ראיתי דבר תמה גדול מזה והיכן מעשה גדול מנטילת החפץ אבל היה לו לומר מפני שהוא חייב בתשלומין שהרי הוא כגזלן שהיב להשיב את הגזלה ולפיכך אינו לוקה וגם זה חייב להשיב את החפץ לבעליו והרב המגיד כתב, דהרמב"ם אזיל לשיטתו דאף ברצון הבעלים עובר, א"כ כיון דהמקח קיים אינו מחויב להשיב, על כן כתב הטעם שאין בו מעשה, כי השתדלות בדבר אין בה מעשה, ונטילת החפץ היתה ברצון המוכר ואין בה איסור, והרב המשיג אזיל לשיטתו דדוקא בלא אמר רוצה אני דאין המקח קיים אז עובר, א"כ נטילת החפץ הוי מעשה, רק הטעם לדידיה כיון דלא קנה א"כ חייב בהשבה על כן אין לוקין, אלה תוכן דברי הרב המגיד, ועיי"ן מנ"ח שם אות ג

⁵³ ולפי"ז יכול לתקן הלאו אם מחזיר החפץ לבעליו ועיי"ן מהנ"א סי' כז ובתומים סי' לד סק"ג ובשו"ת אחיעזר ח"א סו"ס כב ובאבן האזל גזילה פ"א

⁵⁴ חינוך לה

⁵⁵ שערי תשובה שער ג אות מג

⁵⁶ חינוך לה ושערי תשובה שם ודבר זה מצוי מאד באדם שמעשן ואינו מוצא סיגריה אלא ע"י שיפציר בחבירו ואם יעשה כן עובר בלא תחמוד ואפילו אם לא יפציר אבל יתאוה בלבו ויחשוב איך יוכל לקבלה מחבירו עובר בלא תתאוה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אמנם אם מתרצה חבירו מיד⁵⁷, אין בו משום לא תחמד, ולכן המבקש שני פעמים ועי"ז נתרצה המוכר אינו בכלל מפציר ואינו עובר בלאו זה.

ונראה שאם אינו מפציר בו אלא מציע מחיר מוגזם עבור החפץ ומחמת זה מתרצה המוכר למוכרו לו שאינו עובר בלא תחמד⁵⁸

י. תלוה זבין זביניה זביני ... דאמר רוצה אני

מי שאנסוהו⁵⁹ למכור⁶⁰ אחר האונס את חבירו בשהכחו או תלאו עד שמכר⁶¹, ולקח דמי המקח, בין באונס הגוף⁶² ובין באונס ממוין⁶³, בין ע"י עכו"ם בין ע"י ישראל⁶⁴, המקח קיים, אלא אם מסר מודעא על אונסו⁶⁵, בין במטלטלים ובין בקרקע⁶⁶, בין שאנסוהו למכור שדה ידועה ובין שאנסוהו למכור שדה סתם, והוא מעצמו בחר למכור שדה זו, ואפילו לא היה יכול להשתמט ממנו. ואפילו אם לא שמענו שאמר רוצה אני⁶⁷. שיש אומדנא דמוכה שמחמת שנפטר מהאונס ומקבל את הכסף גמר ומקנה

⁵⁷ שו"ת בצל החכמה ח"ג סי' מג

⁵⁸ שהרי מוכח שרוצה חבירו למוכרו לו ואינו בע"כ ואע"ג שמוכח שהוא מחמת דוחק ממוין עכ"פ זהו דרך מכירה דמוכר עצב ולוקח שמח וכדאיתא בברכות ה' ע"א ועיי"ש ברש"י ד"ה המוכר עצב שאפילו בדבר חשוב דרך למוכרו מחמת דוחק וכ"מ בשמירת הלשון ח"ב התימא הספר פרק ד שמותר להתן קודם גמר התנאים לבקש והכביד על חותנו כרצונו משום דכך הוא דרך משא ומתן אע"ג ששם הוא ודאי מחמת דוחק כיון שרוצה להשיא את בתו וכ"ש כאן שאינו דוחק בו אלא רק מציע לו מחיר שלא יוכל לסרב לו מחמת זה

⁵⁹ שו"ע ונו"כ רה א

⁶⁰ וכתב הנה"מ שם א דאמרינן דבההיא הנאה שנפטר מהאונס במכירה זו, אנב אונסא וזווי גמר ומקני, וא"צ לאמירתו רוצה אני, כמו שיבואר משום דהוי אומדנא דמוכח.

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁶² בין באונס גדול וכ"ש אונס קטן. סמ"ע שם ג

⁶³ כגון שהפסידוהו בהפסד ממוין, ובפרישה מדייק מדברי הטור דדוקא כשכבר הפסידוהו, אבל במפחידו לבד לא מיקרי אונס.

⁶⁴ ולא אמרינן דאין זה מיקרי אונס כיון דיכול לתבעו בדין ישראל ולא עשה. סמ"ע שם טו

⁶⁵ מודעה הוא לשון ידיעה, שמודיע לעדים הענין איך היה. וי"מ מודעה לשון יסורים כמ"ש [שופטים ח' ט"ז] ויודע [בהם את] אנשי סכות, ור"ל מוסר יסוריו לעדים ושמחמתן מוכרח למכור. סמ"ע שם ו

⁶⁶ דוקא כשקבל דמי המקח כמו שיתבאר להלן, ובמקום שכסף קונה, קונה בדמי המקח, ובמקום שאין כסף קונה צריך לעשות קנין המועיל, ובנה"מ סוף סק"ב מסתפק באמר לו לך חזק וקני והלך והחזיק שלא בפניו, כיון שבשעה שאמר לו לך חזק וקני עדיין לא נתן מעות וגם לא נתחייב לו מעות, ואח"כ כשהחזיק שלא בפניו אפשר דלא שייך לומר גמר והקנה, או אף בכ"ה אמרינן גמר והקנה, וסיים בצ"ע.

⁶⁷ סמ"ע שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם הפחידו בדבר שאפשר לו לעשות לו⁶⁸ כדי שימכור י"א שהרי זה כמוכר באונס וי"א⁶⁹ שהרי הוא כמוכר מרצון ממש שהפחידו לאו כלום הוא, דעביד אינש דגזים⁷⁰ ולא עביד⁷¹.

לא אמרו במכירה באונס שהמקח קיים אלא כשקיבל דמי המקח⁷², ואף על פי שלא מנה אותם⁷³, אבל כתב לו שטר אינו קונה⁷⁴.

י"א⁷⁵ שאפילו לא ראינו וידענו מאונסו של המוכר כלל, וגם נראה דעת המוכר שאינו מוכרו ברצון, אומרים אנו כיון שמכרו וקיבל דמים גמר והקנהו ומכרו מכר. וי"א⁷⁶ שכל שנראה מהמוכר שאינו מוכרו ברצון, אף שקיבל דמי המקח אין מכרו מכר, אם לא שהמכירה היתה באונס, שאז אומרים אנו שאגב האונס וכסף גמר והקנה להלוקח.

⁶⁸ אולם היכא דגזים בדבר דמורה היתרא כגון בפלוגתא דרבוותא דהמוחזק זוכה מטעם קים לי וזה מגזים אותו שיוליכנו בערכאות ויוציאנו מידו הוי אונס. לחם רב סי' ל"ז. בדין זה דעביד אינש דגזים ולא עביד אין חילוק בין איסור חמור לאיסור קל. מהרי"ק שורש קפ"ז הרשד"ם חלק י"ד סי' ק"ב ורח"מ סי' של"ד וע"ש סי' י"ג. מיהו נראה דהכל לפי ראות עיני הדיין אם המגזים הוא גבר אלים ומוחזק בכך לאנס הבריות ויש כה בידו לעשות כן והוא רגיל בכך לא אמרינן בכיוצא בזה עביד אינש כו' מקור ברוך דף פ"ו. בני היי. מובא בבאר היטב שם יג

⁶⁹ רמ"א שם מהמהרי"ק

⁷⁰ עיין נתיב"מ ביאורים [סקי"ב] שהוא תמוה, דמבואר ברא"ש ובמהרי"ק ובמהר"ש דאם הפחידו ומסר מודעא דלכו"ע הוי אונס. ואם הפחידו להביא במשפט הערכאות לכו"ע לא הוי אונס, דלא ברי הזיקו, שלא כל המביאים בערכאות נוצחים, אם לא שהדבר כבר תחת יד האנס ואינו רוצה לדון לפני הערכאות, לכו"ע כותבין מודעא.

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁷² שו"ע ונו"כ שם, דאגב אונסיה וגם ע"י קבלת דמי המקח אמרינן שנתרצה למכור, ומשמע מדברי המש"ל"מ בפ"י מה' מכירה שצריך ליתן כל דמי המקח, עיין שם. בשער משפט מסתפק במכירת קרקע שקיבל הדמים ולא כתב לו שטר, במקום שכותבין שטר, דבעלמא קי"ל כסימן קצ סעיף ז דלא קנה אם גם במכירה באונס הדין כן, דאפשר דהא דלא קנה הוא משום דלא סמכא דעת הלוקח עד שיכתוב לו שטר, אבל בכה"ג שהלוקח אונסו למכור דעתו לקנות אף בלא שטר, וה"ז כפירש שרוצה לקנות בכסף בלבד, וכתב במשפ"ש בשם מהרי" בירב שמניעת ההפסד לא חשיב הנאה, ועוד כתב בשם המש"ל"מ דדוקא הנאה הבאה בשעת האונס, אבל לא בהנאה הבאה אח"כ, ועי' בב"י מחודש ב בשם מהרי"ק ובמשפט שלום סעיף ד.

⁷³ סמ"ע שם סק"ב בשם הטור, ומדברי הכ"י שם נראה שהרי"ף חולק ויש לו גירסא אחרת בגמרא, אבל הסכמת הפוסקים כטור.

⁷⁴ רמ"א שם, ופירש הסמ"ע דהיינו שנתן לו שטר על דמי המקח לאחר שזקפן עליו במלוה, ועתה רוצה הלוקח לפרוע החוב, ואפ"ה לא מהני משום דבשעת מכירה לא גמר להקנותו כל שלא קיבל מעות מזומנים, אבל הש"ך דחה פירוש הסמ"ע, ומפרש דמ"ש שטר היינו שטר מקח ולא נתן מעות כלל, וסיים הש"ך דמ"ש הרמ"א ויש חולקים קאי אשטר מקח לחוד. כתב הנה"מ שאם נתן לו האנס משכון בעד הדמים לכו"ע קנה, דהוי כקיבל מעות, עיין שם.

⁷⁵ סמ"ע שם א שהביא שכתב בפרישה [סעיף א'] להוכיח כן מלשון הרי"ף [ב"ב כ"ו ע"ב מדפי הרי"ף] והרמב"ם [פ"י ממכירה ה"א – ד'] והמחבר

⁷⁶ סמ"ע שם מלשון הטור [סעיף ד'] והרא"ש [ב"ב פ"ג סי' נ"א]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וכל זה באנסוהו למכור⁷⁷ באונס חיצוני, אבל בחמסן שחטף החפץ ונתן דמים ולא אנסו באונס אחר שאין אומדנא דמוכח, אין המקח קיים עד שיאמר רוצה אני⁷⁸, וכשאמר רוצה אני אפילו מודעא אינו מועיל, שהרי לא אנסו בשום אונס, בודאי נתרצה באמירת רוצה אני. וי"א⁷⁹ שגם אם לא אמר רוצה אני המקח קיים. אולם י"א⁸⁰ שאם גם המעות ניתנו לו העל כרחו אינו מכור.

יש אומרים⁸¹ שהגזול קרקע והוחזק בגזלן ואח"כ קנה השדה שגזל המכר בטל⁸², וכן החוטף חפץ מיד חבירו אף על פי שנתן מעות ה"ז חמסן כמו שהתבאר⁸³.

⁷⁷ נתייה"מ שם א

⁷⁸ במחנ"א ה' גזילה סימן כו כתב שאם אנסו שימכור לו וקיבל המעות בשתיקה, מקחו קיים אף על פי שלא אמר בפירוש רוצה אני, וא"צ שיאמר רוצה אני אלא בשלא עשה המוכר שום מעשה, אבל כשעשה מעשה, כגון שמסר לו המקח, או שקיבל המעות קודם שימשוך אינו נקרא חמסן, אלא שעבר על לא תחמוד, ומ"ש השו"ע שנקרא גזלן מדרבנן איירי שקיבל הדמים בכפייה, ועיי"ש בסימן כו שכתב שאע"פ שכל שלא אמר רוצה אני אין מקחו מקח, מ"מ אין מוציאין מידו בדיינים, דומיא דגזל מדרבנן, וכל שאינו יוצא בדיינים מתייאש ושוב יש כאן יאוש וש"ר, ולכן בכל גזל דרבנן אם קידש בהם אשה מקודשת, ועי' דברי חיים דיני מכירה סימן כד.

⁷⁹ ביאור הגר"א שם א מליקוט כתב שלכן השמיטו הפוסקים הך דאמר רוצה אני, משום דסוגיא דב"ק ס"ל דחמס היינו דאורייתא, אבל לדין קיי"ל כסוגיא דסנהדרין (דף כה) דחמס הוא מדרבנן, ולא קשה מהא דרב הונא דתליוהו וזבין, דכיון שהוא מדרבנן אינו יוצא בדיינים והמקח קיים, ואפילו לא אמר רוצה אני, עיין שם, ולדבריו נראה דלא כהנה"מ, ואין נ"מ בין אונס לחוטף, אלא שדיוקו של הסמ"ע בדברי הראשונים עדיין קשה, ועי' לח"מ פ"י מה' מכירה, ועי' דברי חיים דיני מכירה סימן כד, ובאבן האזל פ"ד מה' אישות ה"א.

⁸⁰ בביאור הגר"א שם

⁸¹ שו"ע ונו"כ שם ח וקנא ג

⁸² אפילו מנה מעות בפני עדים, כיון שהוחזק גזלן על שדה זו, ואפילו בלא מודעא המקח בטל, והוא מדברי הרמב"ם, וברמ"א שם כתב שאם ראו העדים נתינת המעות ולא מסר המוכר מודעא, מכירתו מכירה, שגם זה בכלל תלוהו וזבין, והוא דעת הרא"ש, ועי' ד"ג כלל סד סימן ד. והסמ"ע בסימן רה סק"כ כתב ליישב מה שלא הביא הרמ"א כאן דעת הרא"ש, וכתב דכאן מיירי שידוע שהשדה באה לידו בתורת גזילה ואח"כ קנאה ממנו, ובזה מודה הרא"ש דכיון שהוחזק גזלן בהיותו בידו, אף על פי שנתן לו אח"כ דמי שוויה לא אמרינן דגמר להקנותו, משא"כ בהך דסימן קנא מיירי שנתן לו דמי השדה קודם שבאה לידו בתורת גזילה, ומ"ש שהוחזק גזלן, היינו כשכבר יצאה מידו פעם אחת בתורת גזילה, ובזה ס"ל להרא"ש דכיון שלא חזר וגזלה אמרינן דגמר והקנה לו, והט"ז שם כתב שאי אפשר לחלק כחילוקו של הסמ"ע ושני הדינים שווים הם, אלא שהרמ"א סמך על מ"ש בסימן קנא. ובנה"מ ס"ק טו כתב לדעת הסמ"ע שאפילו היה כבר תחת יד הגזלן אלא שאנסו באונס אחר שימכור לו שדה זו, מכירתו מכירה, שגם בזה שייך לומר שאנב אונסא וזווי נמר ומקני, משא"כ בנדון הרמב"ם דאיירי שלא אנסו באונס אחר אלא שלא רצה להחזיר לו השדה הגזולה, לא שייך סברא דאנב אונסא, שהרי אינו נפטר משום אונס, ועי' עוד להלן בדיני מודעא.

⁸³ שו"ע סימן לד סעיף יג, ומ"מ משמע שאינו אלא גזל מדבריהם ואין מוציאין מידו בדיינים, ועי' מחנה אפרים ה' גזילה סימן יז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

דף סב:

יא. גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב

היה מכה⁸⁴ בפטיש ויצא גץ מתחת הפטיש והזיק, ה"ז חייב.

יב. גמל שהיה טעון פשתן ועבר ברשות הרבים ונכנס פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל גמל חייב

כבר התבאר לעיל דף כב. שגמל שהיה עובר ברה"ר טעון פשתן⁸⁵, ומחמת שהיה טעון יותר מדאי נכנס הפשתן לתוך חנות שהיה שם נר דולק, ונדלק הפשתן מן הנר, ומן הפשתן נשרף הבית, אם נדלק כל הבית מן הפשתן, כגון שהיה הגמל מהלך על פני כל הבית⁸⁶, או אפילו עמד אלא שהיה משא הפשתן גדול ומן הפשתן נדלק על פני כולו, חייב בעל הגמל בנזקי הבית נזק שלם. עמד הגמל במקומו והדליק במקום אחד, ומשם נתפשטה האש

⁸⁴ שו"ע ונו"כ שפד ב

⁸⁵ שו"ע ורמ"א תיח יב

⁸⁶ והיינו במסכסכת שפירשו בגמרא, וחיובו של בעל הגמל הוא כדין כלב שנמל חררה דלעיל, ובאופן זה כל הבית הוא מקום הנחלת, ולכו"ע חייב נזק שלם, ומשמע שגם בזה חיובו משום רגל, כמו גבי כלב. אלא שיש לעיין דאי מדין רגל, הרי רגל ברה"ר פטור. והפנ"י כתב דהוי כהתיזה צרורות ברה"ר והזיקה ברה"י. וסברתו נכונה על שאר הבית, אבל על מקום הדליקה דלאו מדין צרורות הוא אלא מדין רגל, לכאורה לא שייך סברא זו. ואפשר דבית שבצדי רה"ר הוי דומיא דצדי הרחבה שדינו כחצר הניזק, ואף על פי שיש לכהמה רשות להלך ברה"ר, כיון שגם הבית עומד שם ברשות. והרמב"ם כתב כמעט חיובו של בעל הגמל מפני שהרבה במשא, ולכאורה לא הוצרכו בגמרא למעם זה אלא אליבא דר"ל, אבל אליבא דר"י הטעם פשוט משום חציו, וכמו"ש התוס' שם (וגם המאירי בפ' הכונס הוסיף דאע"פ שלא פשע בעכבת הגמל, כיון שעמדה להטיל מימיה שאינו יכול להעבירה, וגם זה לכאורה רק אליבא דר"ל), וצריך לומר שלולא מעם זה לא היה בעל הגמל חייב משום אשו דגמל, שהרי על אש דבהמתו פטור, אלא משום שפשע בריבוי המשאוי, ומתוך כך נכנס לחנות, שוב הו"ל כאש דממונו שהייב כשלא שמרו, אבל נראה פשוט שאפילו לא הרבה במשאוי אלא שהגמל נכנס לחנות ונדלק הפשתן דג"כ חייב, משום שגם זה כפשיעה שלא שמר גמלו מלהכנס לחנות. ועי' חו"א ב"ק סימן יא ס"ק יד. פתחי חושן שם הערה מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לכל הבית חייב על המקום שנדלק מן הפשתן נזק שלם, ועל שאר הבית, יש אומרים⁸⁷ שמשלם נזק שלם⁸⁸, ויש אומרים⁸⁹ שמשלם חצי נזק.

יג. הניח חנוני נרו מבחוץ החנוני חייב

עוד התבאר שם שאם הניח החנוני נרו בחוץ, ונדלק הפשתן⁹⁰, חייב החנוני גם על נזק הפשתן⁹¹, וגם על נזק הבית⁹². אף על פי שהניח נר הנוכה בחוץ משום מצוה⁹³.

⁸⁷ שו"ע שם

⁸⁸ דעת הרמב"ם ולענין נראה שסובר הרמב"ם כמ"ש הפני יהושע דכיון דאשו גם משום ממונו הוא, חייב על שאר הבית מדין אש דבעל הגמל, שעל ידי פשתנו נעשה ממונו. וכיון שפשע בהדלקתו, חייב גם כשאינו יכול לסלקו משום תחלתו בפשיעה וסופו באונס. ובחזו"א ב"ק סימן יא ס"ק יד כתב שאינו חייב משום אש דממונו, דגזירת הכתוב הוא שבכל מקום שיש בו דין רגל אין דנים בו דין אש, והחזו"א כ"כ לדעת הטור והרמ"א, ואפשר שהרמב"ם לא ס"ל כן, וחיובו משום אש דממונו, משא"כ בגחלת דכלב, הרי אין הגחלת שלו, ואין לחייבו מדין אש דממונו. שם מט

⁸⁹ רמ"א שם כדעת הטור וכן נראה דעת רוב הראשונים, דאשו משום חציו, וה"נ חציו דגמל הוא, והו"ל צרורות שמשלם חצי נזק, וכמו גבי כלב וגדיש. ובקצה"ח סימן שצ סוף סק"א הקשה לדעת הרא"ש והטור שגם בזורק חץ אזלינן בתר מעיקרא וכאלו נעשה כל המעשה ואם בא אחר והדליק פטור, א"כ מיד כשהדליק במקום אחד הרי כל הבית כשרוף ונתחייב עליו חצי נזק, וא"כ גם כשמסככת אח"כ למה יתחייב נזק שלם, כיון שבלא"ה היה נשרף מאש דמקום הדליקה. ועי' חזו"א ב"ק סימן יא סק"ט מ"ש בדברי הקצה"ח. ובשבילי דוד כתב דבאש לא אמרינן מנא תבירא, דאפשר שתבא הצלה, כמו שמצינו באו"ח סי' שלט שבנפלה דליקה לא הוי הפקר.

⁹⁰ שו"ע ונו"כ שם

⁹¹ מסתימת הלשון נראה שהחנוני חייב בכל הנזק, ובעל הגמל פטור, ולעיל גבי כלב וחררה נחלקו הפוסקים לגבי חלקם של בעל הגחלת ובעל הכלב, וצ"ע בטעם הדבר. ועי' בפנ"י מ"ש בזה. ועי' צ"ל שדרך בהמות להלך ברה"ר עם משאוי הרי גם זה כרוח מצויה הוא, ונמצא שכל הנזק הוא חציו שלו. ואף על פי שגם הגמל סייע בכך, כל שאפשר לחייב משום חציו אינו נפטור בכך, משא"כ בכלב וחררה, שאין החיוב על הגחלת משום חציו ממש, שהרי אין זה כרוח מצויה, אלא משום שלא שימר גחלתו, והחיוב הוא משום ממונו, שייך שפיר לפוטרו כשיש לו שותף בנזק.

⁹² וחייב מדין אש, למרות שאינו הולך ומזיק (שאלו היה מדין בור היה פטור על הפשתן שדינו ככלים), שחיוב החנוני הוא משום שהגמל הוי כרוח מצויה. עיין באבן האזל בפ' יד מנו"מ

⁹³ שהיה לו לישיב ולשמר נרו. ובתפארת ישראל בפ' הכונס הקשה מהא דרין לצורך שבת בסימן שענה סעיה ח דפטור משום דרין ברשות, ותירץ שבמרוצתו א"א שישמור את עצמו, ולענין נראה דלא קשה, שלא פטרו דרין ברשות אלא בהזק. אבל בהזיק חייב, וה"נ כהזיק דמי כיון שאשו משום חציו. פתחי חושן שם הערה נב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

יד. נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה

כבר התבאר במסכת שבת דף כא: שמצות הנחת נרות חנוכה, היא בתוך עשרה טפחים⁹⁴ (80 ס"מ לר"ה נאה. 96 ס"מ לחזו"א). מקרקע הדירה⁹⁵ ויש להניחם למעלה מג' טפחים⁹⁶ (24 ס"מ לר"ה נאה. 28.8 ס"מ לחזו"א). ואם השלהבת של הנר שהודלק למצות החנוכה הוא למעלה משלשה טפחים, אף על פי שגוף הנר הוא למטה מג' טפחים, שפיר דמי, שהעיקר הוא השלהבת.

אך גם אם הניחם למעלה מעשרה טפחים יצא. ויש דעות בראשונים⁹⁷ שאדרבא מצוה להניח למעלה מעשרה טפחים. ומצינו לכמה מגדולי ישראל שהיה להם מנורה גבוהה להידור מצוה ולהב הנרות היה למעלה מ' טפחים ולא היו מקפידים על כך כלל.

ובכל מקום מודדים מהקרקע עליה המדליק עומד, ולפיכך המדליק בחלון או מרפסת גם אם הוא מקומה שניה ואילך, ידליק בתוך י' ומעל ג' טפחים מקרקע דירתו.

וכן יכול להניחה⁹⁸ למטה מג' טפחים מקרקעית החלון דבחלון יש היכר בכל מקום. ואם דר מעל מפלס הרחוב ידליק⁹⁹ בחלון שהוא לצד ר"ה אפילו אם החלון גבוה יותר מ' טפחים מקרקעית הרחוב. ואם יש לו שתי חלונות אחד למעלה מ' טפחים ואחד למטה מ' טפחים ודאי יניחנה בחלון שהיא למטה מ' טפחים.

בנרות בית הכנסת המנהג שהמנורה במקום גבוה.

⁹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח תרעא ו

⁹⁵ למטה מ' טפחים – דאיכא פרסום הנס טפי כשהוא למטה דדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כ"כ למטה ועיין בא"ר שכתב דהא דאין העולם נוהרין בזה משום דסומכין על המרדכי שכתב דעכשיו שהורגלו להניח בפנים אין קפידא בזה אכן הטור סתם בזה ומשמע דס"ל דאין לחלק בזה וכן נוהגין כל המדקדקים כמ"ש בב"י. מ"ב שם.

⁹⁶ דכל למטה מג' כאלו הניח בקרקע ואין ניכר שבעה"ב הניחו שם ומ"מ כדיעבד יצא. מ"ב שם
⁹⁷ 36. בס' לקט יושר בשם רבו התרה"ד "שאם תחתון של נר תוך י' טפחים אף על פי שעליון גבוה הרבה אין בכך כלום", ובנש"ג חנוכה סי' ה' הערה כ"ד שמנורתם של בעל הייטב לב ובנו הקדושת יום טוב זצ"ל היה גבוה מאד למעלה מ' טפחים ובצירוף אלו הסוברים שבזה"ז ליכא קפידא כלל להדליק למעלה מ' טפחים (עיין שע"ת בשם ברכ"י וכ"ה בריטב"א שבת כ"א ב) ויש הסוברים שאדרבה מצוותה למעלה מ' טפחים עד י"ח טפחים (שע"ת בשם סדר היום).

⁹⁸ ערוה"ש סעי' כ"ב

⁹⁹ מ"ב שם כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לכתחלה צריך להניח נר החנוכה בכלי, ולא בכאלה שמדביקים נר שעוה על הרצפה, או על אבן קטנה, שאין זה כלי. ויש אומרים שהנר שהוא הכלי מעכב למצוה.

טו. נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי

עוד התבאר שם דף כב. שאין להדליק נר חנוכה המונח למעלה מעשרים אמה¹⁰⁰ מקרקע הדירה (9.60 מטר לר"ח נאה 11.52 מטר לחזו"א). ואם עבר והדליק למעלה מעשרים אמה, לא יצא אף בדיעבד¹⁰¹. וצריך לכבות את החנוכה ולהניחה במקום הכשר ויחזור וידליקנה, אך לא יברך שנית¹⁰². והכל תלוי בשלהבת של הנרות, ואין משגיחין באורך הנרות בזה¹⁰³.

הגר בקומה שהמרפסת גבוהה מקרקע רשות הרבים עשרים אמה, יניח הנרות בפתח הדירה מבפנים¹⁰⁴, באופן שיבואר להלן. הואיל ואין בזה היכר כל כך לבני רשות הרבים.

יש שכתבו¹⁰⁵ שאם ישנם בסביבה עוד בנינים רבי קומות, א"כ לגבי אלו הגרים שם בקומות העליונות עיניהם שולטות בבתיים שנגדם אף למעלה מכ' אמה, ולכן יעדיף להדליק בחלון ביתו. ויש חולקים¹⁰⁶ וכותבים שלא תיקנו חז"ל פרסומי ניסא אלא לעוברים ושבים ברחובות דווקא ולכן ידליק הנרות בפתח ביתו, שיהיה פרסומי ניסא לעוברים בחדר המדריגות. ואם גר בקומות העליונות שאין כל כך עוברים ושבים

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ שם

¹⁰¹ דלא שלמא ביה עינא ואין נ"מ בין אם מדליק מבחוץ ובין אם מדליק בבית. מ"ב שם כח

¹⁰² דעת רבינו יואל שכיום שמדליקים בפנים אפי' למעלה מכ' אמה כשרה, ואף דלא קי"ל הכי לדינא, מ"מ לענין ברכה סב"ל וע' בפמ"ג (א"א סי' תרעא סק"ז) אך במ"ב כתב שיחזור ויברך

¹⁰³ פרי מגדים משבצות זהב שם ה.

¹⁰⁴ ועשרים אמה ודאי מודדים מקרקע רשות הרבים ולא מקרקע הבית, דהא טעמא דלמעלה מעשרים לא יצא, דלא שלמא ביה עינא, ובעינן שישלום בו עין בני רשות הרבים. ומיהו לדידן דעיקר הכירא לבני הבית, סני אי הוא למטה מעשרים מקרקע הבית. ומכל מקום אפשר גם לדידן בגבוה חלון יותר מעשרים מקרקע רשות הרבים, עדיף טפי להניחו סמוך [לפתח] ובמפתח הסמוך למזוזה, כיון דלמעלה מעשרים ליכא הכירא לבני רשות הרבים, ולבני הבית עדיף הכירא דידהו סמוך לפתח. מהצית השקל שם ו

¹⁰⁵ שו"ת שבה"ל ח"ד סי' ס"ה ובצירוף שמעיקר הדין יוצא בפירסום הנס לבני ביתו, ובצירוף הפמ"ג מ"ז סוסק"ה שאפילו למעלה מכ' אמה ידליק בחלון דקצת היכרא איכא לבני רשוה"ר, ועיי"ש שבענין המרחק בין הבנינים אין שיעור מסויים אלא כל שיכולים להביט בראיה רגילה לנרות חנוכה שעל חלונו יוצא ידי חובתו ¹⁰⁶ נר איש וביתו פ"ה הערה י"א בשם הגר"ש אלישיב, תשובות והנהגות ח"ב סי' שמ"ג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בחדר המדריגות, ויש לו מרפסת שיש בה מזוזה שאפשר לראות את פתחה מבתיים אחרים או מרה"ר, יניח בפתח זה.

אם ישנה דרך מעבר לרבים רחוקה קצת, ומקרקעיתה לחלון הדירה יש פחות מעשרים אמה, יניח בחלון הפונה למעבר זה.

הדרן עלך הכונס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

פרק ז מרובה

א. תשלומי כפל נזהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נזהגת אלא בשור ושה

גנב¹⁰⁷ שהעידו עליו עדים כשרים שגנב, חייב לשלם שנים לבעל הגניבה כלומר תשלומי כפל, אם גנב דינר משלם שנים, גנב חמור או כסות או גמל משלם שנים בדמיה, נמצא מפסיד כשיעור שבקש לחסר את חבירו. (רמב"ם שם ה"ד).

תשלומי כפל נזהגין בכל¹⁰⁸, חוץ משה ושור, שהגונב את השה או את השור וטבח או מכר משלם על השה תשלומי ארבעה ועל השור תשלומי חמשה. אין דנים דיני קנסות בזמן הזה ולכך אין נפקא מיניה לדינא בזה¹⁰⁹. וי"א שיש נפקא מיניה אם תפס ממנו¹¹⁰.

ב. אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה

הגונב מאחר הגנב¹¹¹ אף על פי שנתיאשו הבעלים, אינו משלם תשלומי כפל ואם טבח ומכר אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה, לגנב הראשון אינו

¹⁰⁷ רמב"ם הלכות גניבה פרק א הלכה ד ו

¹⁰⁸ למדים מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהם חוץ, דהא איכא עבדים וקרקעות ושטרות והקדשות דאין תשלומי כפל נזהגות בהם, כדלהלן. מעשה רקח שם

¹⁰⁹ ואפשר דהמחבר פסק כהרמ"ה שכתב הטור בשמו שם בסוף סימן שמ"ט שלא מהני תפיסה בקנס אלא בכדי נזק ולא בכפל ד' וה' שהוא יתר מנזקו, דתקנתא עבדי ליה רבנן לניזק ולא עבדי תקנתא להרויח על ממוניה כו', ומשו"ה השמיטין המחבר, ומור"ם ז"ל ס"ל כהרא"ש [ב"ק פ"א ס' כ'] שהטור כתב שם עליו שהרא"ש חלק על דבריו וס"ל דלאו תקנתא היא דמדאורייתא מחייב ליה אלא שאין לנו דיין בבבל שיכפנו ליתן, וכל כה"ג עביד אינש דינא לנפשיה לתפוס בשיעור כפל ד' וה' ואין מוציאין מידו כו', ע"ש, וק"ל. סמ"ע שמה יא

¹¹⁰ רמ"א ונו"כ שמה ד

¹¹¹ רמב"ם שם הלכה יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

משלם שהרי דין הבהמה הזאת לחזור בעיניה לבעלים ולא קנייה הגנב, ולא לבעלים אינו חייב לשלם הכפל או ארבעה וחמשה מפני שלא גנב מרשותו¹¹².

ג. הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה

שומר הינם הטוען¹¹³ שנגנב הפקדון מביתו, אם נשבע ונפטר ואחר כך באו עדים ששקר טען ושהפקדון היה אצלו הרי זה משלם תשלומי כפל¹¹⁴, שהרי הוא עצמו הגנב ואם טבח ומכר אחר שנשבע משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ואינו מביא אשם על פי עדים על שבועתו, ואינו מביא חומש שאין החומש משתלם עם הכפל, ואם באו עדים קודם שישבע אינו משלם אלא הקרן בלבד.

ובמינו אין נוהגים דינים אלו שאין שבועה אלא בדיינים סמוכים ואין סמיכה בזמן הזה¹¹⁵.

ד. יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממוזן יצא הקדש רעהו כתיב

¹¹² א"כ לא הוי על השני תורת גזלן כלל, אלא אי איתיה בעינא כיון דלא קנאו דנגזל הוי כל היכא דאיתיה כיון דלא קנאו, אבל עכ"פ השני אינו גוזל ולא גנב דכיון דכבר נגנב מבית הבעלים ואינו ברשותו תו לא עבר השני משום לא תגנוב או משום לא תגזול. קצות החושן סימן לד"ס"ג

¹¹³ רמב"ם שם פרק ד הלכה א

¹¹⁴ ודוקא בטוען נגנבה אבל אם טוען נאבדה ונשבע ובאו עדים שהיה אצלו פטור מכפל. הלכה למשה שם כדמוכח מהרמב"ם שם הלכה ג

¹¹⁵ הרי"ף ז"ל השמיט כל אלו הדינים, מפני שאינו מתחייב בכפל אלא על ידי שבועה בבית דין, ואין דייני חוץ לארץ דיינים לפי שאינן סמוכים, וכנשבע חוץ לבית דין דמי, וכן כתב הרמב"ן ז"ל בספר המלחמות הביאו המשנה למלך ז"ל הלכה ב', ותמה על הטור ז"ל שהעתיק אלו הדינים בחו"מ סי' שנ"ב. ונראה שנעלמו דברי הרמב"ן ז"ל מעיני כבודו של הכנסת הגדולה ז"ל. מעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

הגונב¹¹⁶ את הגוי¹¹⁷ או שגנב נכסי הקדש אינו משלם אלא הקרן בלבד שני (שמות כב פסוק ח) יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרַעְהוּ לרעהו ולא להקדש לרעהו ולא לגוי.

וכן הגונב¹¹⁸ עבדים ושטרות וקרקעות אינו משלם תשלומי כפל, שלא הייבה תורה הכפל אלא במטלטלין שגופן ממוזן שנאמר (שם) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁהָ עַל שְׁלֵמָה אַבְל הַעֲבָדִים הוֹקְשׁוּ לְקַרְקְעוֹת¹¹⁹ שנאמר (ויקרא כה פסוק מז) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם, והשטרות אין גופן ממוזן.

¹¹⁶ רמב"ם שם פרק ב הלכה א

¹¹⁷ הגנבת הכותי אסורה מהתורה לדעת רבינו, כמו שכתבתי בריש פרק הקודם, מכל מקום כתב פטור ממיעוּמָא דלרעהו. מעשה רקח שם

¹¹⁸ רמב"ם שם הלכה ב

¹¹⁹ אף על גב דבריש פרק מרובה אמר השתא דאמרת כל ריבויא הוא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקעות וחד למעוטי עבדים וכו' ומשמע דלא נפיק ליה מהיקשא דעבדים לקרקעות אלא צריך מעוּמָא אחרינא לעבדים ולא מפיק ליה מכלל ופרט ומ"מ נקט רבינו ז"ל בכי האי גוונא משום דהכי הוי לישנא דברייתא ואחריה נמשך רבינו ז"ל. לח"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

